సాహిత్యప్రక్రియలన్నింటిలోనూ లోకప్రియమైనది నవల. సమకాలీన సమాజానికి దర్పణం పడుతూ, రచనాకాలపు సామాజిక, రాజకీయ, సాంస్కృతిక పరిస్థితులను ముందుతరాల పాఠకులకు అందించగల శక్తి నవలాసాహిత్యానికి ఉన్నది. సామాన్యుడికి అందుబాటులో ఉండటం వల్ల నవలాప్రక్రియకు సామాజిక మార్పులు, వ్యక్తిత్వ మార్పులు కలిగించగల శక్తి ఉంది. అటువంటి శక్తివంతమైన నవలాసాహిత్యంలోని కొన్ని ఉత్తమ నవలలను ఎన్నుకుని, ఆ నవలల్లోని నాయకుల పాత్రలను పరిచయం చెయ్యాలన్నది ఈ వ్యాసపరంపర ఉద్దేశం.

నారాయణరావు

"**ఆజానుబాహుడు**, అయిదడుగుల పదనొకండంగుళముల పొడవువాడు. బలసంపదకు నెలవైనవాడు. ఉజ్వల శ్యామలుడు. చిన్నవై, తీక్ష్ణమైనలోచనములు తీరై, సమమై కొంచెము పొడుగైన ముక్కు దూరస్థములగు నా కన్నులమధ్య ప్రవహించి, ధనుస్సువలె తిరిగిపోయిన పైపెదవికి నాతిదూరమున నాగింది. అతని నోరు సుందరమైన పద్మినీజాతి లలనా రత్నమునకు వన్నె తెచ్చునట్టిదై యున్నది. ఆ లోపమును ఉత్తమనాయక లక్షణమగు నాప్రుచిబుకము ధృఢరేఖాచకితమై ధీరత్వము పుంజీభవింపజేయుచు తీర్చివేసినది." "ఎత్తయిన విశాలమైన యాతని ఫాలము, నల్లని దట్టమైన జుట్టు పొదుపుకొన, కారుమబ్బులాక్రమించిన వెన్నెల తులుకవలె విరిసిపోయినది."

మనోహరమైన ఈ రూపవర్ణన ఆజానుబాహుడైన **నారాయణరావు**ది. అతను తెలుగు సాహిత్యంలో ప్రసిద్ధిగాంచిన అడివి బాపిరాజుగారి "నారాయణరావు"

నవలా నాయకుడు. ప్రజ్ఞాశాలి బాపిరాజుగారికి మారు రూపనిపిస్తాడు నారాయణరావు. బాపిరాజు ఆదర్శాలు, అభిప్రాయాలు, కళానైపుణ్యం, మానవతావాదం, ప్రతిభ అన్నీ కూడా అతడిలో కనబడతూంటాయి.

నవల రచయిత అడివి బాపిరాజు:

కవి, చిత్రకారుడు, నాటక కర్త, స్వాంతంత్ర్య సమరయోధుడు, మానవతావాది, లాయరు, ప్రిన్సిపాల్, పాత్రికేయుడు, గాయకుడు, కళా దర్శకుడు, అయిన అడివి బాపిరాజు బహుముఖ ప్రజ్ఞాశాలి. తెలుగువారింట జన్మించిన మణిపూస. నవల అయినా, కథైనా, నాటకమైనా, పాటైనా, పద్యమైనా అవలీలగా రాయగల సామర్ధ్యవంతుడైన రచయిత ఆయన. సాంఘికమైన, చారిత్రాత్మకమైన నవలలు ఎక్కువగా రచించారు. సాంఘికవాది, అభ్యుదయవాది. గాంధేయ సిద్ధాంతాలవల్ల ప్రభావితుడై 1921లో సహాయనిరాకరణోద్యమంలో పాల్గొని జైలుకి వెళ్ళి రాజమండ్రిలోనూ, కడలూరు లోనూ ఓ ఏడాది పాటు కఠినశిక్షను అనుభవించాడు. ఆ జైలు జీవితము తాలుకు అనుభవాలు, విశేషాలు నారాయణరావు పాత్ర ద్వారా నవలలో తెలియపరుస్తాడు బాపిరాజు. సమాజాన్ని, మనుషుల మనస్తత్వాలను సూక్ష్మంగా పరిశీలించినవాడవటం వలన బాపిరాజు రచనలలో పాత్రల చిత్రణ, వారి మానసిక విశ్లేషణ చాలా సహజంగా, పాఠకుల మనసులకు దగ్గరైయ్యేలా ఉంటాయి. ముఖ్యంగా అతని సాంఘిక నవలలు సమకాలీన సమాజానికి అద్దం పట్టేవిగానూ, నాటి ఆంధ్రదేశపు ఆచార వ్యవహారాలను, సాంస్కృతిక, రాజకీయ పరిస్థితులను తెలియజేసేవిగాను ఉంటాయి. అంతేకాక వివిధ విషయములపై ఆయనకు గల జ్ఞానాన్ని తెలుపుతాయి. ఆయన రాసిన ఒక్క నవలలో కొన్ని పేజీలు చదివినా బాపిరాజుకు తెలియని విషయము కలదా అని ఆశ్చర్యం కలుగుతుంది. అంతటి ప్రతిభావంతుడు అడివి బాపిరాజు.

బాపిరాజు రాసిన సాంఘిక నవలన్నింటిలో ప్రముఖమైనది 1934లో వచ్చిన "నారాయణారావు". 'ఆంధ్రకళాపరిషత్తు' తెలుగు నవలల పోటీలో విశ్వనాథ వారి 'వేయిపడగలు'తో పాటు ప్రథమ బహుమతి పంచుకున్న నవల ఇది. నారాయణరావు-శారదల వివాహం, వారిద్దరి కుటుంబాల మధ్యన ఉన్న సాంస్కృతిక బేధాలు వారి దాంపత్యాన్ని ఏ విధంగా ప్రభావితం చేసాయి? చివరికి వారిద్దరూ ఎలా ఒకటౌతారు అన్నది స్థూలకథ. ఈ కథతో పాటూ అప్పటి సమాజ పరిస్థితులు, నాటి జమిందారీ వ్యవస్థ, మానవతావాదం, గాంధేయ సిద్ధాంతాలు, సాధారణ ప్రాపంచిక సమస్యల తాలూకూ సుదీర్ఘచర్చలు నారాయణరావు నవలలో కనబడతాయి. వీటన్నింటి మూలంగా తెలుగుసాహిత్యంలో చెప్పుకోదగ్గ నవలగా **నారాయణరావు** నిలిచిపోతుంది. మళయాళం, పంజాబీ, హిందీ, కన్నడ, బెంగాలీ మొదలైన భారతీయ భాషల్లోకి అనువదింపబడినదీ నవల.

కథానాయకుడు నారాయణరావు:

కొత్తపేట నివాసి తటవర్తి సుబ్బారాయుడుగారు ధైర్యస్థైర్యములు కలవాడు. "గోదావరికి అద్దరిని ఇద్దరిని సుబ్బారాయుడుగారి మాటయు, భీష్ముని మాటయునొకటే" అనిపించుకున్న గుణవంతులు. ద్రోణుని తలపించు రూపము వారిది. మూడు వందల ఎకరాల మాగాణి, ముప్ఫై ఎకరాల తోటలు, ఇరవైవేల దాకా నికరాదాయం వారిది. వారి భార్య జానకమ్మగారు. వారి

సంతానం ఇద్దరు కుమారులు, నలుగురు కుమార్తెలు. నలుగురు కుమార్తెలకూ మంచి సంబంధాలు చేసారు. ఈ దంపతుల రెండవ కుమారుడు **నారాయణరావు**. అన్నచెల్లెళ్ళు , తల్లిదండ్రులు నారాయణరావన్న ప్రాణమిస్తారు. "అందానికి అర్జునుడు బలానికి భీముడు" అయిన నారాయణరావు "దేహమెంత వజ్రమో హృదయమంత నవనీతం". ఆదర్శవంతుడు. సంభాషణాప్రియుడయిన మితభాషి అతడు. తన హృదయాన్ని కదిలించు చర్చ వచ్చినప్పుడు పట్టుదలతో, యుక్తులతో ఉపన్యసించగలడు. ఏ విషయమైనా ఉదాహరణలతో సహా అరటిపండు వలిచినట్లు బోధించగలడు. పెద్దలతో మాత్రం గౌరవముగా మెలగుతూ వాదముల చేయడు. చక్కని వ్యక్తిత్వం కలిగి ఎట్టివారి హృదయానికైనా చేరువకాగల గుణవంతుడతను. తీయదనం, గాంభీర్యం కలగలిసిన గొంతు అతనిది. గాత్రం, ఫిడేలు రెండింటిలో విద్వాంసుడు.

సౌందర్యోపాసకుడైన నారాయణరావుకు తోటపని అంటే ప్రాణము. శెలవులకు వచ్చినప్పుడల్లా దొడ్లో ఏవేవో కొత్త పూలమొక్కలు తెచ్చి తోటంటా నాటడం, అంటులు కట్టడం, కొమ్మలు కత్తిరించి కొత్త జాతులను సృష్టించడం మొదలైనవి కాక సుబ్బారాయుడుగారి తోటలో వివిధరకముల ఫలవృక్షములను కూడా తెప్పించి నాటిస్తూంటాడతను. ఈ పనుల వల్ల మిత్రులాతనిని **తోటమాలి** అని కూడా పిలుచేవారు. శెలవులకు వచ్చినప్పుడల్లా ఇంట్లోవారందరికీ ఖరీదైన బట్టలతో పాటూ, రకరకాల చెక్క బొమ్మలు, తంజావూరు బొమ్మలు మొదలైన గృహాలంకరణ సామాగ్రినతడు కొనుక్కువచ్చేవాడు. నారాయణరావు వస్త్రధారణను కూడా రకరకాల సన్నివేశాల్లో ఎంతో ముచ్చటగా వర్ణిస్తారు రచయిత. లేవెండరు, ఉడుకొలోను మొదలైన సుగంధద్రవ్యాల వాడకం; ఖద్దరు పంచె, లాల్చీ, ఖద్దరు సేలం కండువా ; తెల్ల పొందూరు పట్టుసాలీ, ఖద్దరు లాల్చీలో కుమారస్వామిలా ఉన్నాడని; బరంపురం వంగపండు ఛాయ పెద్ద జరీ రుద్రాక్ష అంచుల తాపితాలు ధరించి ప్రద్యుమ్నుని వలె ఉన్నదని ఓసారీ; క్షీరాబ్ధి దుకూలముల ధరించి మత్తగజ గమనముతో వత్సరాజువలె కనబడుతున్నాడని మరోసారి చెప్తారు.

ఎనిమిదేళ్ళ వయసులోనే మొఖం మీద **వందేమాతరం** అని రాసుకుని, తరగతిలోని తోటిబాలురకు కూడా రాసి, అది చెరపనని ఉపాధ్యాయులతో పేచీకి దిగిన దేశభక్తుడు నారాయణరావు. కానీ ఉపాధ్యాయుడు ఉద్యోగము పోవునని వేడుకొనగా అటువంటి పనులు తరగతిలో చేయడం మానివేస్తాడు. అతడు మొదటి ఫారంలో ఉండగా వచ్చిన నైరోపియా మహాసంగ్రామము సమయంలో ఆంగ్లేయులపై జాలికలిగి, తోటిబాలకులతో కలిసి చందాలు వసూలుజేసి, కలెక్టరు దగ్గరకు నిర్భయంగా వెళ్ళి, యుధ్ధమునకు బాలుర చందాయని పోగేసిన డబ్బు ఇచ్చి, బదులుగా నిండుసభలో కలెక్టర్ చేతులమీదుగా సత్కారాన్ని, లాంబ్ రచనయైన "ఎలియా" గ్రంధాన్నీ అందుకుంటాడు. ప్రతి తరగతిలోనూ, ప్రతి పరీక్షలోనూ మొదటివాడిగా ఉత్తీర్ణుడయ్యేవాడు నారాయణరావు. టెన్నిసు, కాలిబంతి, క్రికెట్టు మొదలైన ఆటలు బాగా ఆడగలడు. రాజమండ్రిలో చదివేప్పుడు ఇంటరు నెగ్గిన వేసవిలో మహాత్మాగాంధీ సహాయనిరాకరణోద్యమంలో పాల్గొని జైలుకి వెళ్ళాడు. రెండునెలలు రాజమండ్రి లోనూ, నాలుగు నెలలు కడలూరు లోనూ ఆరునెలలు జైలుజీవితం గడిపాడతడు. బి.ఎస్.సి ఆనర్సు పూర్తిచేసి, ఎఫ్.ఎ పరీక్ష రాసిన తర్వాత తండ్రి ప్రోద్బలం వల్ల మద్రాసులోని న్యాయ కళాశాలలో చేరతాడు నారాయణరావు. న్యాయకళాశాల విద్యార్థులందరూ అతడిని విద్యార్థిసంఘ కార్యదర్శిగా

ఎన్నుకుంటారు.

విశ్వలాపురం జమిందారుగారు శ్రీ తల్లాప్రగడ రాజాలక్ష్మీసుందరప్రసాదరావుగారిది ఆరువేలనియోగి కుటుంబము. హైదరాబాదు నవాబులకు పన్ను కడుతూ వారివద్ద బిరుదులనూ, బహుమతులనూ పొందారు. సదాచార సంపన్నుడు. పాశ్చాత్య విద్యనభ్యసించినాడు. బి.ఎ.సంస్కృత పరీక్షలో ఉత్తీర్ణుడైన భాషా ప్రేమికుడు.

ప్రజలచే వరింపబడ్డ శాసనసభ్యుడు. ఆయన ధర్మపత్ని వరదకామేశ్వరి. ఇద్దరు పుత్రికలు, ఒక పుత్రుడు వారి సంతానం. ప్రధమ పుత్రిక శకుంతలాదేవి. సంగీతసాహిత్యాలు, ఆంగ్లభాష నేర్చినందున గర్వి. ఆమెకు నెల్లూరుజిల్లాలోనొక చిన్న జమిందారుగారి ప్రధమపుత్రుడు విశ్వేశ్వరరావుతో వివాహమౌతుంది. విశ్వేశ్వరరావు ఇంగ్లాండులో ఎం.ఏ పట్టాను పొందిన డిప్యూటీ కలక్టరు. భార్యాభర్తలకు చుక్కెదురు. వారి కాపురము కలహాలకు పుట్టిల్లు. జమిందారీబిడ్డలమన్న అహంకారమిద్దరికీ ఉన్నందున వాదోపవాదాలు, మాట పట్టింపులు, కలహాలతో బ్రతికేవారు. జమిందారుగారి రెండవ కుమార్తెయే **శారద**. పదనాల్గు సంవత్సరముల అందాలబొమ్మ. శాంతమూర్తి. ఏకసంతాగ్రాహి. చక్కని తెలివితేటలు కలిగి నాలుగు భాషలు, ఆంగ్లము నేర్చిన చదువుల తల్లి. కోయిల కంఠం కలిగి గాత్రము, ఫిడేలు నేర్చుకుంది. ఇటువంటి సుగుణాలరాశికి వివాహం చేయ సంకల్పిస్తారు జమీందారు లక్ష్మీసుందరప్రసాదరావుగారు. తన మేనల్లుడు జగన్మోహనరావును శారదకిమ్మని భార్య ఎంత పోరినను, పెద్దకుమార్తె కలహాలకాపురము చూసిన తరువాత మరే జమిందారీ సంబంధమునకూ ఆయన ఇష్టపడరు. చదువు, సంస్కారం, రూపం, గుణం, అన్నవస్త్రాదులకు లోటులేనివాడైన తగిన వరునికై ఆంధ్రదేశములోని నియోగి కుటుంబములన్నీ వెదికిస్తారు.

ఎఫ్.ఎ పరీక్ష రాసి, అంతరంగ మిత్రులైన రాజేశ్వరరావు నాయుడు, వాడ్రేవు పరమేశ్వరమూర్తి, నిడమర్తి లక్ష్మీపతి, ఆలం, రాజారావు లతో రైలులో ఇంటికి వెళ్తుండగా నారాయణరావును చూసిన జమిందారుగారు అతని వివరాలన్నీ అడిగి తెలుసుకుంటారు. నారాయణరావుని చూసినది మొదలు అతనిపై అవ్యాజమైన ప్రేమ ఉత్పన్నమౌతుంది జమిందారుగారికి. అతడే తన శారదకు తగిన వరుడని నిశ్చయించుకుంటాడాయన. ఆ తర్వాత కలెక్టరు, తహసీల్దారు, రాజమహేంద్రవరంలోని పెద్ద వకీళ్ళు, మేనల్లుడు ఆనందరావు మొదలైనవారందరితోనూ సుబ్బారాయుడుగారింటికి వెళ్ళి నారాయణరావుకి తన కుమార్తె శారదను ఇచ్చేలా సంబంధం ఖాయం చేసుకుంటారు జమిందారుగారు.

శారదను పెళ్ళిచూపులలో చూసినది మొదలు ఆమె తన హృదయాన్నీ, ఆత్మనీ పెనవేసుకుందనీ, సర్వకాలాల్లోనూ అమె ప్రత్యక్షమవుతోందని, ఆమె ఫిడేలు వాయిద్యం, గాన మాధుర్యం తనను తన్మయుణ్ణి చేయగా తాను కూడా ఆ ఫిడేలందుకుని తనకు గల విద్యనంతయు ప్రదర్శించినానని, అంతటి అందగత్తెకు తాను తగునా అన్న సందేహం; జమిందారీ కుటుంబంలో పుట్టిన రాచపట్టి సామాన్యకుటుంబీకులైన తమతో కలవగలదో లేదోనన్న అనుమనం వ్యక్తపరుస్తూ మిత్రులైన పరమేశ్వరానికి, రాజారావుకూ జాబులు రాస్తాడు నారాయణరావు. వారిద్దరి కుటుంబాల మధ్యన ఉన్న సాంస్కృతిక విభిన్నతలను గూర్చి అప్పటికే ఆందోళన కలుగుతుందతనికి. రాజమహేంద్రవరములో శారదా నారయణరావుల వివాహం అత్యంత వైభవముగా జరుగుతుంది. కుటుంబాలతో

విచ్చేసిన నారాయణరావు అంతరంగిక మిత్రులందరకూ అతని బావ లక్ష్మీపతి చక్కని అతిథిమర్యాదలు చేస్తాడు. వివాహక్రతువులో ఏదో మహత్తు ఉన్నట్లు, మూడుముళ్ళు పడినప్పటినుండీ ఎక్కడెక్కడో ప్రవహించి వచ్చిన తమ జీవితాలు ఒక ప్రవాహమై కలిసిపోయినట్లు, పెళ్ళి మంత్రములు తామ జీవితాలను ఏకం చేస్తునట్లు, బ్రాహ్మణులు తమ ఇరువురి జీవితాలకు అంటుకట్టి ఏకవృక్షం చేస్తున్నట్లు తోస్తోందని మిత్రునితో చెప్తాడు నారాయణరావు.

పెళ్ళి ఊరేగింపు కూడా కన్నులపండుగగా వైభవముగా జరుగుతుంది. కానీ జమిందారు కుటుంబీకులు నాగరీకులు అవుటచేత మగపెళ్ళి వారి పల్లెటురితనం వారికి మోటుగా తోస్తుంది. మగపెళ్ళి వారి అలంకరణ, పెళ్ళి పాటలు, వారి పెళ్ళి తంతు అన్నీ కూడా చాదస్తాలుగా, మోటుతనంగా తోస్తాయి ఆడపెళ్ళి వారికి. శారదను తన మేనల్లునకు ఇవ్వలేదనే అక్కసుతో వరదకామేశ్వరి వియ్యాలవారిని ఆడిపోసుకోవడానికి ఒక్క అవకాశమునీ వదలక, శారద పసిమనసులో అత్తింటివారిపై చిన్నచూపు, అయిష్టత కలిగేలా మాట్లాడి; విముఖతను పెంచుతూ ఉంటుంది. మేనత్త అలుసుతో ఆమె బావ జగన్మోహనరావు కూడా శారదకు దగ్గరవ్వాలనే ప్రయత్నాలు చేస్తూ, ఆమెకు ఏవగింపు మాటలు చెప్తూ ఉంటాడు. భర్త ఔన్నత్యాన్నీ, అత్తింటివారి ఉదాత్తహృదయాలనూ గుర్తించదు ఆమె. గుర్తించేంతటి మానసిక పరిపక్వత ఆమెకప్పటికి రాదు.

పునస్సంధాన మహోత్సవ సమయములో "నాకు ప్రేమ లేదు" అని శారద చెప్పినప్పటి నుండీ లోలోపలే కుమిలిపోతాడు తప్ప ఆ సంగతి ఇతరులకు తెలియనివ్వడు నారాయణరావు. విరక్తితో సంగీత సాహిత్యాలపై మనసు పోక తండ్రి అనుమతి అడిగి, మిత్రుడు పరమేశ్వరమూర్తితో ఉత్తరాది యాత్ర చేసేందుకు బయల్దేరుతాడు. అతడు యాత్రకు తీసుకొనిపోతున్న వస్తువుల జాబితా అతడెంత జాగ్రత్తపరుడో, ముందుచూపు కలవాడో తెలుపుతుంది. యాత్రలో భాగంగా కోణార్క, భువనేశ్వరము, శ్రీకూర్మము, కలకత్తా, బుద్ధగయ, కాశీ, సారనాథ్, ప్రయాగ, అలహాబాదు,లక్నో,హరిద్వారము,హృషీకేశము,ఢిల్లీ, ఆగ్రా,మధుర మొదలైన ఎన్నో పుణ్యక్షేత్రములను అందుగల దేవాలయములను దర్శిస్తారు మిత్రులిద్దరూ. తిరిగి వచ్చాకా కాశీ సంతర్పణ చేయగా జమిందారుగారు సకుటుంబసమేతంగా విచ్చేసి వియ్యాలవారిని ఆశ్చర్యపరుస్తారు. అప్పుడందరికి తమ యాత్రా విశేషాలను, ప్రకృతి అందాలను, భారతీయ, ఆంధ్రదేశ శిల్పకళానైపుణ్యమును గురించీ వర్ణిస్తు ఉపన్యసిస్తారు నారాయణరావు, పరమేశ్వరమూర్తి. యాత్రా విశేషాలనుపన్యసిస్తున్న భర్తను చూచి శారదకు ఆనందం కలుగుతుంది. అక్కగారు శకుంతలాదేవి మాటలు కూడా ఆమె మనసును కదుపుతాయి. ఆమెలో భర్తకు చేరువయి ప్రేమించగల పరిపక్వత ఎలా వచ్చింది అనేది మిగిలిన కథలో తెల్పుతారు బాపిరాజు.

అత్తవారింట జమిందారుగారొక్కరే నారాయణరావుతో అత్యంత ఆత్మీయంగా వ్యవహరిస్తారు. నారాయణరావు వ్యక్తిత్వం, అతని గుణగణాలు, ధీరత్వమే మెల్లమెల్లగా ఆ ఇంటిలోనివారికి అతడి పట్ల మమకారానురాగాలు కలిగేలా చేస్తాయి. హేళన చెయ్యాలని అతని జైలు జీవితం గురించి వివరాలడిగిన అతని తోడల్లుడు విశ్వేశ్వరరావుకు నారాయణరావు శూరత్వము గురించి విన్నాకా అతనిపై గౌరవము ఏర్పడుతుంది. జ్వర తీవ్రతతో మంచాన పడ్డ అతని అత్తగారు అతని సేవలవలన కోలుకుని అల్లుని ఔదార్యం తెలుసుకుంటుంది. భార్యకు తనయందు ప్రేమ లేదని మధనపడుతున్నా, ఆమెలో పరివర్తన కలుగుతుందని ఎదురుచూస్తాడు

నారాయణరావు. శారదనెంతగా ప్రేమిస్తున్నాడో ఆమెకు తెలియనివ్వకుండా చెల్లెలు సూరీడుకీ, భార్యకూ చదువు కూడా చెప్తాడతను. అతని సరళమైన బోధనావిధానాన్ని చూసి ఆనందపూర్ణురాలౌతుంది శారద. శ్యామసుందరీదేవి వంటి సుందరీమణి, విద్యాపారంగతురాలు, సంగీతజ్ఞురాలు పరిచయమైనప్పుడు ఆమెను సోదరిగా ప్రేమిస్తాడే తప్ప ప్రలోభపడి తప్పుదోవ పట్టడు నారాయణరావు. అంతటి నిగ్రహపురుషుడతను. కొత్తపేటలో ఇళ్లంటుకున్నప్పుడు నారాయణరావు ప్రాణాలొడ్డి జనులను కాపాడిన సాహసం అతనిలోని సేవాతత్పరతను, సామాజిక బాధ్యతను తెలుపుతుంది. ఆ సంఘటనే శారదలో మార్పుని వేగవంతం చేస్తుంది.

గాడితప్పిపోయిన తన అక్కచెల్లెళ్ల జీవితాలను సరిచేయడంలో నారాయణరావు సమయస్ఫూర్తి, శక్తిసామర్థ్యాలు కనబడతాయి. ఆఖరి చెల్లెల్లు సూర్యాకాంతమ్మ భర్త రామచంద్రరావు ఉన్నత చదువులకని ఎవరికీ చెప్పకుండా రంగూన్ వెడతాడు. వారిద్దరి అనుబంధం బలహీనపడకూడదని భార్యాభర్తలిరువురూ ఉత్తరప్రత్యుత్తరాలు, ఛాయాచిత్రాలూ ఒకరికొకరు పంపుకునే ఏర్పాటు చేస్తాడు నారాయణరావు. భర్త పాశ్చాత్యదేశాల నుండి వచ్చేసమయానికి చెల్లెలు కూడా పాశ్చాత్యవిద్యలలో ప్రవీణురాలు కావాలని ఆమెకు గురువును నియమించి, చదువుకొనసాగేలా చేస్తాడతను. రెండవ అక్కగారు సత్యవతి భర్త వీరభద్రరావు కఠిన హృదయుడు. అందగత్తె అయిన భర్యను ఎప్పుడూ అనుమానిస్తూ, నిందిస్తూ, చావబాదుతూ ఉంటాడు. నారాయణరావు ఒకమారు పెద్దాపురం వెళ్ళి ఎంతో ఓర్పుతో బావకు హితబోధ చేసి అతనిలో మార్పు తేవ ప్రయత్నిస్తాడు. కొన్నాళ్ళ తర్వాత మళ్ళీ అక్కగారిని భర్త స్పృహతప్పేలా కొట్టాడని తెలుసుకుని ఉగ్రుడై మరల అక్కగారి ఊరు వెళ్ళి చిన్న నాటకమాడి బావగారికి రెండు దెబ్బలు తగిలించి, భయపెట్టి, అతనికి గౌరవమిస్తూనే బుద్ధి తెచ్చే ప్రయత్నం చేస్తాడు.

నారాయణరావు విషయపరిజ్ఞానం మరియు ప్రజ్ఞాపాటవాలు అన్నీ నవలలో అక్కడాక్కడా జరిగే చర్చల ద్వారా పాఠకులకు తెలుస్తూ ఉంటాయి. క్రీడలు, ఆంగ్ల సాహిత్యం, ఆంగ్ల చిత్రాలు, ఆంగ్ల నటీనటులు, చిత్రలేఖనం, సంగీతం, నాట్యం మొదలైన కళాత్మక విషయాల గురించిన అవగాహనే కాక, మిత్రుడు రాజారావుతో వేదాంత చర్చలు; ఇతర మిత్రులతో, జమిందారుతో రైల్వేల పనితీరు గురించి; స్త్రీపురుష సంబంధాలు, హిందూ వివాహవ్యవస్థ ప్రాశస్త్యం, స్వేచ్ఛాజీవనం వల్ల కలిగే అనర్థాల గురించీ ; 'ఆంధ్ర నవకవి సమితి' సభలో శిల్పకళానైపుణ్యమును గురించిన ఉపన్యాసం; బిచ్చగాళ్ళు , వారితో అంతరించిపోతున్న కొన్ని యాచక కళలు మొదలైన విభిన్నమైన అంశాలపై జరిపే చర్చలు నారాయణరావుకు గల ప్రాపంచిక జ్ఞానాన్ని తెలిపి మనల్ని అబ్బురపెడతాయి.

నారాయణరావు పాత్రచిత్రణలో ఎటువంటి లోపాలనూ అందివ్వలేదు బాపిరాజు. లోపాలెంచలేని ఉత్తమపురుషుడతడు. నవలానాయకుడికి మంచితనము, ఉత్తమ విలువలతో పాటుగా కొద్దిపాటి లోటుపాట్లు, బలహీనతలు ఉంటేనే పాఠకుల మనసులకతడు దగ్గరగా రాగలడు అన్న సిద్ధాంతాన్ని మార్చివేస్తూ, తాను చిత్రకారుడు కాబట్టి ఎంతో జాగ్రత్తగా వేసుకున్న పరిపూర్ణమైన చిత్రంలా నారాయణరావు పాత్రను బాపిరాజు మలచడం ప్రశంసనీయం.

(మరొక నవలానాయకుడి గురించి వచ్చే సంచికలో)

COMMENTS